

HISTORISCH PLATFORM ROERMOND NIEUWSBRIEF

J A A R G A N G 9, N U M M E R 1 – A p r i l 2012

Jaarlijkse HPR- BIJEENKOMST

Graag nodigen wij u en uw kennissen uit voor de **tiende** bijeenkomst van het Historisch Platform Roermond. Deze vindt plaats op **woensdag 30 mei 2012** om **19.15 uur**, in **de Tuinzaal van het Stadhuis** te Roermond, Markt 31.

Het programma voor de avond is als volgt:

19.15 uur	Aanvang	
19.30 uur	Inleiding door Yvonne de Vries	
19.35 uur	De bibliotheek v/h Roermondse Karthuizer Klooster	dr. Peter Thissen
19.55 uur	Roermondse wederopbouw monumenten	dhr. Chris Meys MA
20.15 uur	De geest uit de fles	dhr. Johan Vermeij
20.35 uur	Pauze	
20.55 uur	Rommel aan de Roerkade	drs. Lieke van Diepen
21.15 uur	Joseph Cuypers; Architect, ingenieur, erfgenaam	dhr. Jennik v/d Varst
ca. 21.35 uur	Sluiting Yvonne de Vries	

Wij hopen u ook dit jaar weer te mogen begroeten.

Terugblik op de HPR- bijeenkomst 2011

Charles Guillon: verzamelaar van Limburgs erfgoed

door Jill Bosmans

Gérard Charles Hubert Guillon werd in 1811 te Roermond geboren en leidde daar een politiek zeer actief leven alvorens hij er in 1873 kwam te overlijden. Hij was notaris en van oktober 1851 tot aan zijn dood gemeenteraadslid. Daarnaast hield hij zich bezig met het onderwijs in Roermond en had hij een grote verzameling archeologische en kunstobjecten. Om deze verzameling is hij wellicht het meest bekend. Wat deze persoon en zijn verzameling voornamelijk zo interessant maakt, is dat hij een grote voorliefde had voor Limburg, dat hij als zijn vaderland zag. De objecten in zijn verzameling had hij in en om Limburg opgegraven en bijeengebracht. Ze vormden een tentoonstelling in zijn huis aan de Swalmerstraat, het 'Musée Guillon' genoemd.

In dit kader worden door het Limburgs Museum te Venlo in 2015/2016 tentoonstellingen gehouden over Charles Guillon. Zijn politieke activiteiten zijn nog nooit volledig onderzocht. Waar hield

hij zich precies mee bezig, wat betekende hij voor bijvoorbeeld het onderwijs in Roermond, etc.? Ook

is het (nog) niet duidelijk hoe liberaal of zelfs radicaal - liberaal Guillon is geweest. Zijn broer Constant wordt regelmatig genoemd als liberale oproerkraaiër maar het is de vraag in hoeverre Charles zijn denkbeelden deelde. Deze vragen probeer ik door middel van onderzoek in het Gemeentearchief Roermond (gemeenteraadsnotulen, kranten etc.) te beantwoorden. Dit doe ik als stage voor het Limburgs Museum, voor mijn master Actuele Geschiedenis aan de Radboud Universiteit te Nijmegen.

Nóg een reliekenschat in de Munsterkerk van Roermond

door drs. Erik Caris

Een typisch gegeven voor een dertiende - eeuwse cisterciënzer-kloosterkerk, zoals de Munsterkerk, is

de aanwezigheid van een stichtersgraf en de aanwezigheid van relieken van de H. Ursula en haar 11 duizend maagden. De aanwezigheid van dergelijke relieken in de Munsterkerk is vanaf 1265, zo'n 40 jaar na de stichting van het klooster, bekend. Het stichtersgraf siert nog steeds de kerk. Ook bekend is de vondst, in 1988, van een reliekenschat op de zolder van de sacristie van de kerk.

Tijdens een onderzoek naar de bouwgeschiedenis van de Munsterabdij trok een foto uit 1964 de aandacht, waarop het altaar op de noordelijke galerij te zien is. In de onderbouw van dat altaar is op die foto een gat te zien waardoor men zicht heeft op een aantal voorwerpen en een schedel. Naar deze voorwerpen en de schedel is, voorzover bekend, nooit nader onderzoek gedaan. Voor het onderzoek naar de bouwgeschiedenis zou het interessant zijn om te weten of het hier misschien om Ursula-relieken gaat uit de stichtingsperiode van de Munsterabdij. In dat geval zou de typische trits van een cisterciënzerklooster, een adellijke grafkerk en de aanwezigheid van Ursula-relieken al van meet af aan compleet zijn. Om te zien of de voorwerpen op de foto uit 1964 nog in het altaar aanwezig zijn, is in het betreffende altaar een aantal gaatjes geboord waardoor een endoscoop kon worden ingebracht. De situatie zoals die op de foto te zien is, blijkt inderdaad nog aanwezig. Bekeken wordt nu of de voorwerpen in het altaar nader onderzocht kunnen worden. Meer informatie over dit onderwerp kan worden gevonden in *De Maasgouw*, 2011, afl. 2, pag. 60 e.v.

Limburgs "Topvondst van het jaar", de glasvondst van Roermond

door Jente van den Bosch

In december 2009 is door SOB Research bij een archeologische opgraving in de oude binnenstad van Roermond, de grootste en meest diverse glasvondst aangetroffen die ooit in Nederland en België is gedaan.

In een toogkelder op de hoek H. Geeststraat / Dionysiusstraat, werd in totaal ruim 1200 kilo glas, voornamelijk vensterglas, aangetroffen (circa 1-1.5 miljoen glasfragmenten), waaronder de oudste fragmenten gebrandschilderd glas die in Nederland en België bekend zijn.

Deze kelder werd aangelegd bij de herbouw kort na de eerste grote stadsbrand in Roermond in 1554. Het daarboven gelegen huis is in gebruik geweest vanaf het midden van de zestiende eeuw tot uiterlijk 1665, toen het gebouw door de tweede stadsbrand verloren ging.

Op basis van de stijlkenmerken kan het gebrandschilderd glas tussen circa 1200 en 1600 gedateerd worden. De glasvondst bestaat uit de resten van circa 150.000 - 250.000 individuele ruitjes. Afgezien

van gebruiks- en verwerkingssporen, hebben bijna glasfragmenten de tand des tijds uitstekend doorstaan.

Tijdens het schoonmaken en opsplitsen van het glas zijn circa 9500 glasfragmenten geselecteerd voor nadere uitwerking. Dit betrof alle fragmenten van het versierde glas (circa 8400), de grootste fragmenten van het onversierde glas, alle fragmenten van het gebruiksglas en een selectie van het productieafval. Honderden individuele fragmenten konden al worden samengesteld tot complete ruitjes. Deze glascollectie is dan ook in archeologisch en kunsthistorisch opzicht zowel van nationaal als internationaal belang.

De vondstverwerking is, als gevolg van het vooralsnog ontbreken van financiële middelen, nog lang niet afgerond. Tot nu toe heeft SOB Research al veertig mandagen voor eigen rekening genomen voor de uitwerking. Dit is echter bij lange na niet genoeg voor de basisuitwerking van deze unieke vondstgroep. Gelukkig heeft het College van Burgemeester & Wethouders van de Gemeente Roermond onlangs (januari 2012) besloten om weer initiatieven te nemen om deze zaak op te lossen.

Zodra de basisuitwerking is afgerond, zal nog nader onderzoek moeten worden gedaan naar alle aspecten van deze unieke collectie.

Arrestatie en berechting van de wederdoper Jorien Veltport in Roermond door dr. Henk Thewissen

anno 1569

Aan mijn eigen onderzoeksmateriaal naar wederdopers in Maastricht in de raadsverdragen, missiveboeken en aantekeningen van het indivieze Laaggerecht in Maastricht ontbrak een volledige procesweergave. Het toeval wil dat ik in het archief in

Roermond een volledige procesgang aantrof. Centraal staat de herdoper Jorien Veltport die op 3 oktober 1569 in de stad Roermond gearresteerd wordt en op die dag voor de schout en schepenen moet verschijnen. Hij wil hieraan geen gehoor geven. De schout is des duivels en vraagt naar de reden. Die wil hij wel kwijt. Hij geeft aan dat de uitkomst hem bekend is. Al velen van zijn geloofsgenoten hebben die weg afgelegd. Nu wordt gekozen voor de vijfde oktober. Allereerst wordt hem gevraagd of hij herdoopt is. Hij antwoordt hierop bevestigend, wat inhoudt dat hij tot de dood veroordeeld wordt. De manier waarop is afhankelijk of hij terugkeert in de schoot van de roomse kerk (door

het zwaard) of niet (door het vuur). Op 6 oktober volgt de tweede zitting waarbij de eerste bisschop van Roermond, Lindanus, aanwezig is. Er volgt tussen hen een diepgaande discussie waarin de vleeswording van Christus centraal staat. Hij wordt vervolgens teruggebracht naar zijn cel. Op 8 en 9

november is er opnieuw voorgeleiding, maar nu met een scherprechter erbij. Hoewel hij eerder niets wilde loslaten over zijn geloof, organisatie en bijeenkomsten, "zingt" hij bij de eerste aanzet van de scherprechter. Alva is intussen zijn arrestatie ter ore gekomen en mengt zich schriftelijk in dit proces (16 november 1569). Hij verwijt de stedelijke overheid laksheid en stelt dat zij naar zijn plakaten moet handelen. Het doel in de vorm van informatie is nu bereikt, dus kan aan het leven van Jorien een eind gemaakt worden. Op 1 januari 1570 wordt hij geëxecuteerd door het zwaard, want hij heeft intussen zijn wederdoperschap opgegeven. Aan het dossier is een klein briefje toegevoegd waarop Alva een tekst in het Frans heeft gekrabbeld. Deze houdt in dat - voordat Jorien naar de executieplaats wordt geleid - het voorste deel van zijn tong met een gloeiende staaf doorboord moet worden, zodat Jorien geen godslasterlijke taal kan uitslaan.

HPR – het 10 jarig bestaan.

Als u interesse heeft in cultuurhistorische onderwerpen, bent u uit het juiste hout gesneden om deze avond van het Historisch Platform Roermond bij te wonen. Het Historisch Platform Roermond is geen vereniging, maar een open ontmoetingsplaats. Deelnemers aan het HPR komen eens per jaar samen om hun contacten te verstevigen tijdens een avond met korte lezingen en presentaties. De eerste bijeenkomst vond plaats in mei 2003. Sindsdien is de bekendheid van het HPR toegenomen. Het wordt jaarlijks bezocht door een 70-tal personen. Het continue succes vormt voor ons als stuurgroep aanleiding ook dit jaar een bijeenkomst voor het HPR te organiseren.

Meer gegevens en de nieuwsbrieven (2004-2011) van het HPR vindt u door "HPR Roermond" te googelen. De websites van het gemeentearchief Roermond www.roermond.nl/index8383.htm en van www.historieroermond.nl/index.htm nodigen u uit om deel te nemen.

HPR- deelnemers zijn bereid hun expertise met u te delen. Wanneer u een gratis nieuwsbrief wilt ontvangen of met een HPR-deelnemer in contact wilt komen, stuurt u een e-mail naar gemeentearchief@roermond.nl met als onderwerp 'HPR'.

Geïnteresseerde dienen zich aan te melden vóór zondag 27 mei. Vergeet niet 30 mei in uw agenda te reserveren. Wij zien u graag tegemoet.

Contactadres: HPR, p/a Gemeentearchief Roermond, Postbus 900, 6040 AX Roermond. Contactpersonen zijn Mw. Cathy Ni Cheallaigh, tel. 0475-359336, en dr. Hans van de Mortel, tel. 0475-359668.